

9.30 Rapport 5c van commissie 5 inzake het rapport van commissie kleine kerken

Eindvoorstel (voorstellen in het blauw neemt de cie over, die in rood niet)

5.1 Algemeen

5 De synode besluit:

1. de commissie kleine kerken te bedanken voor hun werk en hun handelingen goed te keuren.

5.2 Voorstellen synodaal niveau

10 Voorts besluit de synode:

2. dat alle in de besluiten genoemde gremia de bedoelde activiteiten zullen ontplooiën en daarover aan de volgende synode zullen rapporteren;
3. dat het gewenst is dat een cultuurverandering plaatsvindt in organisatie en denken waardoor kleinschaligheid in ons kerkverband meer dan tot nu toe wordt

15

- a. grote(re) gemeenten zullen de kleine(re) als daar aanleiding voor is naar vermogen ondersteunen met adviezen en financiën, met organisatorische en praktische hulp;

20

- b. verdere invulling hiervan is deels situatieafhankelijk en deels af te leiden uit andere besluiten naar aanleiding van dit rapport;

4. de taken van de particuliere synode te minimaliseren, waarbij de synode vaststelt:

25

- a. dat benoemingen voor deputaatschappen die nu een afvaardiging van de particuliere synode hebben voortaan door de generale synode worden gedaan;
- b. dat de particuliere synode de volgende drie taken heeft:

30

- a. het fungeren als beroepsinstantie binnen de kerkelijke rechtspraak naar art. 31 K.O.;
- b. het verkiezen van afgevaardigden naar de generale synode;
- c. het benoemen van deputaten art. 49 K.O.

- c. dat de particuliere synode in principe alleen nog in het jaar waarin de generale synode vergadert samengeroepen wordt;

- d. dat de particuliere synode in de andere twee jaren (voorstel Versluis: 'alleen samenkomt als er appelzaken zijn') ad hoc samenroepbaar is, uitsluitend voor dringende appelzaken;

35

- e. dat elke classis jaarlijks een afvaardiging voor de particuliere synode verkiest;
- f. dat de volgende overgangsregeling zal gelden:

- a. de PS-benoemingen blijven staan tot de volgende generale synode;
- b. de volgende generale synode benoemt de GS deputaten, op voordracht van de deputaatschappen;

40

- g. dat de volgende generale synode deze andere inrichting van de meerdere vergaderingen evalueert;

5. naar analogie van het besluit om openbare stukken van de generale synode te publiceren, de particuliere synodes en de classes te verzoeken om alle openbare stukken een week voorafgaand aan de vergadering te publiceren via de website van onze kerken.

45

6. de bekostiging en financiering van de nascholing van predikanten en andere emolumenten te handhaven op huidige wijze, te weten: op te brengen door de gemeente waaraan de predikant is verbonden.

5.3 Voorstellen gericht op deputaatschappen

50 Voorts besluit de synode:

8. deputaten onderlinge bijstand en advies te instrueren dat nieuwe normen voor het mogen beroepen van een predikant zijn: 0,5 FTE vanaf 50 leden en 1,0 FTE vanaf 100 leden. In verband hiermee:
 - 5 a. zal de minimumbijdrage voor OB&A worden verhoogd met de berekende ophoging. Deputaten hebben toestemming dat te verlagen als in de praktijk blijkt dat van de nieuwe mogelijkheid weinig gebruik gemaakt kan worden.
 - b. is het zeer wenselijk dat het huidige maximum aan de ondersteuning van € 135 per (doop)lid wordt verruimd naar € 200 per (doop)lid.
 - 10 c. rapporteren deputaten aan de volgende synode en overleggen zij minstens jaarlijks met de commissie 'heroriëntatie kerkverband' over de mate waarin gebruik gemaakt wordt van de nieuwe mogelijkheden en de getroffen maatregelen voor het verruimen van het huidige maximum.
9. dat deputaatschappen zending en diaconaat 5% tot 25% van de buiten de
15 minimumbijdrage ontvangen giften zullen aanwenden voor het bekostigen van vrijgestelden en bureaunkosten. Elk deputaatschap zal in overleg met deputaten financiële zaken voor de komende periode vanaf 2021 vaststellen welk percentage hierin mogelijk en reëel is, afhankelijk van de huidige giftenomvang in relatie tot de minimumbijdrage. Bij de vaststelling van de minimumbijdrage wordt daarmee vervolgens ook rekening gehouden;
- 20 10. dat ter vergroting van transparantie de bedragen voor minimumbijdragen in de presentatie gesplitst zullen worden naar de voornaamste doelen of resultaten van een deputaatschap, bijvoorbeeld door aparte vermelding van het omslagbedrag dat binnen de emeritikas nodig is voor de uitkeringen aan arbeidsongeschiktheid;
- 25 11. deputaatschappen (**Voorstel Versluis: met uitzondering van emeritikas, onderlinge bijstand en advies en**) op te dragen om te onderzoeken of een situatie realiseerbaar is waarin zij zo veel mogelijk zelf verantwoordelijk worden voor de werving van benodigde financiële middelen, in plaats van een aan de kerken opgelegde minimumbijdrage, en alle deputaatschappen op te dragen de volgende synode te rapporteren over de uitkomst van dit onderzoek;
- 30 12. opdracht te geven aan deputaten kerkorde en kerkrecht om samen met deputaten evangelisatie, deputaten financiële zaken en de commissie kleine kerken te komen tot een visie over de rol van kerkelijk werkers voor kleine gemeenten, waarin ook aandacht wordt gegeven aan
 - 35 a. de rolverdeling tussen hbo-opgeleiden en wetenschappelijk geschoolden,
 - b. consequenties voor de opleiding van predikanten over teamvorming (mogelijk werken in clusters van gemeenten);
 - c. rechtspositie van kerkelijk werkers;
 - d. nut van of noodzaak voor interim predikanten zoals voorgesteld in rapport PKN2025;
 - 40 e. mogelijke rollen voor emerituspredikant/deeltijdemeritaat in kleine kerken.
13. deputaten onderlinge bijstand en advies op te dragen om samen met de ckk, in aanvulling op wat nu al gaat gelden, te onderzoeken wat verder gedaan kan worden om te stimuleren of faciliteren dat kleine gemeenten een eigen predikant kunnen
45 beroepen;
14. deputaten onderlinge bijstand en advies, deputaten evangelisatie en partners zendingsgemeenten op te dragen onderling een betere afstemming te bereiken van subsidies en ondersteuning, en een voorstel te doen hoe solidariteit (met name richting kleine gemeenten) verbeterd kan worden, waarbij eventueel ook
50 aanpassing van de betalingen voor de landelijke minimumbijdrage betrokken kunnen worden.

5.4 Voorstellen gericht op classes en plaatselijke kerken

Voorts besluit de synode:

- 5 15. dat classes in eigen functioneren en nadenken rekenschap hebben te geven van wat de Schrift ons leert over ‘groot’ en ‘klein’ in het Koninkrijk van God, door de visie op rol en belang van de plaatselijke kerk te bespreken aan de hand van het door commissie ‘kleine kerken’ naar alle classes te versturen stuk, waarin de hoofdlijn van het rapport wordt samengevat;
- 10 (Voorstel Versluis: ‘een kerk die een steunaanvraag indient bij deputaten onderlinge bijstand en advies met advies vanuit de classis bij te staan; een kerkenraad die een steunaanvraag indient, zal altijd ook inhoudelijk advies van de classis vragen.’)
- 15 16. de classes op te dragen waar mogelijk in samenwerking met het landelijke steunpunt voor kleine kerken praktische hulp te verlenen of te organiseren voor kleine kerken, onder andere door:
- 20 a. mede verantwoordelijk te zijn voor steunaanvragen aan deputaten onderlinge bijstand en advies, wat blijkt uit mede-ondertekening van die aanvraag door de preses van de classis;
- b. kerkenraden met enige regelmaat te wijzen op mogelijk extra aandacht voor offervaardigheid; gemeenten die er last van hebben dat de minimumbijdrage een (te) groot deel van de totale kerkelijke begroting is, zouden ernaar moeten streven de gemiddelde bijdrage per (doop)lid meer in lijn met het landelijk gemiddelde te brengen;
- 25 c. kerkenraden van kleine gemeenten te helpen bij het opstellen van een visie op het voortbestaan van de gemeente;
- d. een ruimhartig aantal classisbeurten weg te geven aan vacante kleine gemeenten;
- e. te faciliteren dat enkele van de plaatselijke kerken gezamenlijk een predikant kunnen beroepen of kerkelijk werker kunnen aanstellen;
- 30 f. meer (financiële) solidariteit te organiseren van grote met kleine kerken;
- g. kleine kerken met predikant zo mogelijk vrij te stellen van de classisomslag;
- 35 17. deputaatschap ‘kerkorde en kerkrecht’ op te dragen te onderzoeken of het wenselijk is om in het reglement op de kerkvisitatie (bijlage 28, art. 44 KO) expliciet aandacht te vragen voor de kleine kerken en wat de Schrift ons leert over ‘groot’ en ‘klein’.

5.5 Voorstellen voor vervolg

Voorts besluit de synode:

- 40 18. de commissie ‘kleine kerken’ op te heffen onder dankbaarheid voor het vele werk dat deze commissie heeft verricht;
19. een nieuwe commissie ‘heroriëntatie kerkverband’ te benoemen, waarbij uit oogpunt van continuïteit het is aan te bevelen om - indien mogelijk - dezelfde personen zitting te laten hebben als in de op te heffen commissie ‘kleine kerken’, en deze commissie opdracht te geven om:
- 45 a. de classes in 2020 te voorzien van een aansprekend stuk waarin de hoofdlijn van dit rapport (van ‘groot’ naar ‘klein’) wordt samengevat en uitgewerkt ter bespreking op de classes;
- b. concrete verdere invulling te geven aan een focusverlegging ‘van groot naar klein’ en als uitvloeisel daarvan in samenwerking met relevante

deputaatschappen voorstellen te doen met het oog op een voortgaande herinrichting van het kerkelijk leven;

Voorstel Versluis:

Zich in samenspraak met deputaten evangelisatie nader te bezinnen op de positie van de kerk in de tegenwoordige samenleving en cultuur en wat daarvan de effecten zijn of moeten zijn, bijvoorbeeld:

- hoe kunnen kerken zich sterker instellen op de in Nederland ontstane zendingssituatie en de vragen die dit met zich meebrengt;
- hoe leren we om juist ook naar tijdgenoten, ook uit andere culturen, aansprekend te kunnen getuigen van ons geloof;
- hoe kunnen of moeten relaties met migrantenkerken ter plaatse ingericht worden;
- wat zijn de kansen en bedreigingen voor het diaconale en pastorale werk van het feit dat alleen projectmatige betrokkenheid bij het gemeentewerk soms nog mogelijkheden biedt en langdurende verplichtingen vermeden worden;
- hoe kunnen contacten met jongeren en jonge gezinnen worden verbeterd;
 - c. samen met deputaten kerkorde en kerkrecht onderzoek te doen naar de mogelijkheden die zogenaamde 'huishgemeenten' kunnen bieden in gevallen waar een kleine kerk geen kans meer ziet om op de in de kerkorde bedoelde manier kerk te zijn;
 - d. een landelijk steunpunt in te richten, dat kleine gemeenten en classes zal ondersteunen met specifieke expertise om kerkenraden te adviseren en scenario's aan te reiken. Deze ondersteuning geschiedt op aanvraag van de betrokken gemeente en/of classis; ([Voorstel den Hertog: Het landelijk steunpunt zorgt daarnaast voor algemene voorlichting](#))
 - e. samen met het steunpunt voor kleine kerken kerkordelijke en organisatorische invulling te zoeken voor een functionaris in kleine gemeenten die als aanjager desgevraagd in kleine gemeenten nieuwe impulsen kan geven en eventuele situaties van moedeloosheid kan doorbreken, en die invulling ook aan te bieden;
 - f. samen met deputaten financiële zaken en deputaten kerkorde en kerkrecht mogelijkheden te onderzoeken voor vereenvoudiging van het traktementssysteem, uitgaande van een betaling voor alle predikanten onafhankelijk van de grootte van een gemeente; verder voor- en nadelen te onderzoeken van een meer gecentraliseerde rechtspositie en administratie van predikanten, en bij een positieve uitkomst van dat onderzoek in die richting voorstellen te doen;
 - g. onderzoek te doen naar de mogelijkheid om de Particuliere Synode op te heffen;
 - h. samen met deputaten KO&KR onderzoek te doen naar de verhouding van het Presbyteriaal-Synodale in ons stelsel van kerkregering in het licht van de werkelijkheid van ons kerkelijk leven.

Voorstellen P.J. den Hertog

12. (8.5.4.4.d) dat een cultuurverandering nodig is bij alle deputaatschappen met uitzondering van financiële zaken, onderlinge bijstand en advies en emeritikas.

- a. In plaats van activiteiten die namens het kerkverband worden verricht, dienen op

termijn de instructies zodanig te worden aangepast, dat deputaatschappen functioneren als 'expertteams', die initiatieven van kerken in hun taakveld begeleiden en ondersteunen, dan wel kerken enthousiasmeren voor die taken.

b. Deze deputaatschappen dienen de GS van 2022 met een plan van aanpak waarin op de volgende vragen een antwoord wordt gegeven:

I. omschrijf kort uw huidige werkwijze;

II. nu de synode besloot dat deputaatschappen hun uitgangspunt moeten richten op wat uit de gemeenten opkomt, welke knelpunten ziet u bij het implementeren van deze nieuwe werkwijze?

III. op welke wijze denkt u deze knelpunten aan te kunnen pakken en op welke termijn kunnen ze zijn opgelost?

IV welke middelen komen er vrij of denkt u nodig te hebben voor deze nieuwe manier van werken, financieel maar ook in menskracht?

V. welke mogelijkheden zijn er om die menskracht aan te wenden in benoemingen van maximaal 50%, zodat deeltijdpredikanten beschikbaar komen voor kleine kerken?

14. (8.5.5.a) in het kader van het verlagen van kosten te streven naar combinaties van deputaatschappen of van taken van deputaatschappen en alle deputaatschappen en commissies op te dragen actief te zoeken naar mogelijkheden daartoe en die vast toe te passen waar mogelijk;

15. (8.5.4.4.d) dat in afwachting van definitieve besluiten over een nieuwe werkwijze voor deputaatschappen vacatures voor vrijgestelden nu niet of slechts tijdelijk ingevuld zullen worden, namelijk hooguit tot en met 2022;

16. (8.5.5.e) te streven naar een versterking van de rol van classes en daarom alle kashoudende deputaatschappen op te dragen mogelijkheden te onderzoeken om taken en kosten te verschuiven van landelijk naar classicaal niveau waarbij kosten niet hoger mogen worden;

Voorstellen J.B. Groot Nibbelink

30 Overnemen van het besluit 24b van commissie kleine kerken

Na besluit 15 (wordt 16), besluit 16bis (vgl. ckk 24b en c)

'de classis aan te sporen indien nodig niet te schromen structureel drie keer per jaar een algemene classisvergadering te organiseren' (steun P.J. den Hertog en Terwel)

35 Overnemen van voorstel 24c van de commissie kleine kerken

'de classis aan te sporen bij voorkeur te vergaderen op avonden of op zaterdagen, zodat ook jongere broeders er gemakkelijker bij aanwezig kunnen zijn' (steun P.J. den Hertog en Terwel)

40 Overnemen van voorstel 25b van de commissie kleine kerken, als voorstel 18g (wordt 19g) 19f. zich nader te bezinnen op de positie van de kerk in de tegenwoordige samenleving en cultuur en wat daarvan de effecten zijn of moeten zijn, bijvoorbeeld:

- 45 - hoe leren we om juist ook naar tijdgenoten, ook uit andere culturen, aansprekend te kunnen getuigen van ons geloof;
- hoe kunnen of moeten relaties met migrantenkerken ter plaatse ingericht worden;

- wat zijn de kansen en bedreigingen voor het diaconale en pastorale werk van het feit dat alleen projectmatige betrokkenheid bij het gemeentewerk soms nog mogelijkheden biedt en langdurende verplichtingen vermeden worden;
- hoe kunnen contacten met jongeren en jonge gezinnen worden verbeterd.

5 H.J. Vazquez, rapporteur